

ภวิสสันตวิภัตติ

บอกอนาคตกาลแห่งปัจจุบัน แปลว่า จัก.....

เช่น ธมฺม สุณิสฺสาม.

อ.ข้า ท. จักพึง ซึ่งธรรม.

ภวิสสันตวิภัตติบอกให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ

บุรุษ	ปรสฺสพท์		อตุตโนปท์	
	เอก.	พหุ.	เอก.	พหุ.
ประณมบุรุษ	สฺสติ	สฺสนฺติ	สฺสเต	สฺสนฺเต
มัตถมบุรุษ	สฺสสิ	สฺสถ	สฺสเส	สฺสวฺเห
อุตตมบุรุษ	สฺสามิ	สฺสาม	สฺสํ	สฺสามเห

-ลง อิ อากม ท้ายธาตุเสียงสั้นก่อนประกอบวิภัตติหมวดนี้

-ใช้ สฺสํ แทน สฺสามิ เช่น กริสฺสํ, ลภิสฺสํ เป็นต้น

-วิภัตติฝ่ายปรสฺสพท ลบ สฺส เหลือไว้เพียง ติ สิ อนฺติ ถ มิ ม ลงหลังธาตุ
๕ ตัว คือ

วสฺ ธาตุ แปลงเป็น วจฺจ+ติ สำเร็จรูปเป็น วจฺจติ จักอยู่

วฺจ ธาตุ แปลงเป็น วกฺข+ติ สำเร็จรูปเป็น วกฺขติ จักกล่าว

ลภฺ ธาตุ แปลงเป็น ลจฺจ+ติ สำเร็จรูปเป็น ลจฺจติ จักได้

ทิสฺ ธาตุ แปลงเป็น ทกฺข+ติ สำเร็จรูปเป็น ทกฺขติ จักเห็น

กรฺ ธาตุ แปลงเป็น กาทฺ+ติ สำเร็จรูปเป็น กาทฺติ จักทำ

หมวด ภู ธาตุ

ภู ธาตุ เป็นไปในความมี,ความเป็น (ภู=ภว+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น ภวิสฺสติ จักมี, จักเป็น

สี ธาตุ เป็นไปในความนอน (สี=สย+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น สยิสฺสติ จักนอน

มรฺ ธาตุ เป็นไปในความตาย (มรฺ+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น มริสฺสติ จักตาย

ปจฺ ธาตุ เป็นไปในความหุง, ความต้ม (ปจฺ+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น ปจิสฺสติ จักหุง, จักต้ม

ทิสฺ ธาตุ เป็นไปในความเห็น (ทิสฺ=ปฺสฺส+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น ปฺสฺสทิสฺสติ จักเห็น

ลภฺ ธาตุ เป็นไปในความได้ (ลภฺ+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น ลภิสฺสติ จักได้

คมฺ ธาตุ เป็นไปในความไป, ในความถึง (คมฺ+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น คมิสฺสติ จักไป, จักถึง

อาสฺ ธาตุ เป็นไปในความนั่ง (อุป+อาสฺ+อิ+สฺสติ)
สำเร็จรูปเป็น อุปาสิสฺสติ จักนั่งใกล้

วหฺ เป็นไปในความนำไป (วหฺ+อิ+สฺสติ)

สำเร็จรูปเป็น วหิสฺสติ จักนำไป

ยชฺ เป็นไปในความบูชา (ยชฺ+อิ+สฺสติ)

สำเร็จรูปเป็น ยชิสฺสติ จักบูชา

วิสุ เป็นไปในความเข้าไป (ป+วิสุ+อิ+สฺสติ)

สำเร็จรูปเป็น ปวิสฺสติ จักเข้าไป

ลิขฺ เป็นไปในความเขียน (ลิขฺ+อิ+สฺสติ)

สำเร็จรูปเป็น ลิขิสฺสติ จักเขียน

๑. ทดสอบการแจกธาตุ (ป+วิสุ+สฺสติ)

บุรุษ	ปรสฺสप्तํ		อตฺตโนप्तํ	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	ปวิสฺสติ	ปวิสฺสนฺติ	ปวิสฺสเต	ปวิสฺสนฺเต
ม.	ปวิสฺสติ	ปวิสฺสถ	ปวิสฺสเส	ปวิสฺสวฺเห
อุ.	ปวิสฺสามิ	ปวิสฺสาม	ปวิสฺสํ	ปวิสฺสามฺเห

๒. ทดสอบการแจกธาตุ (ป+กม+อิ+สุสติ)

บุรุษ	ปรสฺสพท์		อตฺตโนปท์	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	ปกฺกมิตฺสฺสติ	ปกฺกมิตฺสฺสนฺติ	ปกฺก มิตฺสฺสเต	ปกฺกมิตฺสฺสนฺเต
ม.	ปกฺกมิตฺสฺสสิ	ปกฺกมิตฺสฺสส	ปกฺกมิตฺส เส	ปกฺกมิตฺสฺสวฺเห
อุ.	ปกฺกมิตฺสฺสามิ	ปกฺกมิตฺสฺสาม	ปกฺก มิตฺสํ	ปกฺกมิตฺ สามฺเห

ข้อควรรู้เบื้องต้นก่อนการแต่งและแปลประโยคบาลี

ส่วนสำคัญ ๓ ส่วน คือ

-วิภัตติ (กาล บท วจนะ บุรุษ)

-ธาตุ

-ปัจจัย

รูปแบบกัตตุวาจกประธานทำเอง เช่น ปุริโส กมมํ กริตฺสฺสติ

อ.บุรุษ จักทำ ซึ่งการงาน.

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. อ.บุรุษ ท. ๕ จักไป สู่เรือน ของตน ในเมืองพาราณสี ฯ

๒. อ.เรา ท. จักได้ ซึ่งการบวช ในสำนัก ของพระพุทธเจ้า ฯ

๓. อ.ท่าน จักเห็น ซึ่งพระพุทธเจ้า ในพระเชตวันมหาวิหาร ฯ

ทดสอบแปลมคธเป็นไทย

๑. สพฺเพ ชนา อตฺตนา อตฺตนา เคเห กมฺมานิ กริสฺสนฺติ ฯ
๒. อนาคเต ทีปฺงฺกรทสพลสฺส กाले อาหารํ ลภิสฺสถ ฯ
๓. อหํ สมณสฺส โคตมสฺส สาสเน ปพฺพชฺชํ ลภิสฺสามี ฯ